Globalizacijski procesi i informacijsko komunikacijska tehnologija

Matovinović, Tina

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:305690

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski studij (Marketing)

Tina Matovinović

Globalizacijski procesi i informacijska komunikacijska tehnologija

ZAVRŠNI RAD

Osijek, lipanj 2021

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski studij (Marketing)

Tina Matovinović

Globalizacijski procesi i informacijska komunikacijska tehnologija

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Poslovni informacijski sustavi

JMBAG: 0010223269
e-mail: tinamatovinovic18@gmail.com

Mentor: izv.prof.dr.sc. Jerko Glavaš

Osijek, lipanj 2021.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Undergraduate study (Marketing)

Tina Matovinović

Globalization processes and information communication technology

FINAL PAPER

Osijek, June 2021.

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je Završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Tina Matovinović

JMBAG: 0010223269

OIB: 03331998553

e-mail za kontakt: tinamatovinovic18@gmail.com

Naziv studija: Preddiplomski studij (Marketing)

Naslov rada: Globalizacijski procesi i informacijska komunikacijska tehnologija

Mentor/mentorica rada: izv.prof. dr. sc. Jerko Glavaš

U Osijeku, 06.09.2021. godine

Potpis Matovinović

Globalizacijski procesi i informacijska komunikacijska tehnologija

SAŽETAK

Globalizacija je donijela velike promjene u današnjem svijetu i poslovanju. Ona predstavlja „spajanje“ svijeta, umrežavanje i povezivanje ljudi i kompanija. Globalizacija je proces o kojem se mnogo debatira zato što je glavno pitanje je li ona dobra ili loša za poslovanje i čovječanstvo. Prema tome, u radu se navode pozitivne i negativne strane globalizacije u poslovnom svijetu iz dvije perspektive, tvrtka uvoznik i tvrtka izvoznik. Ukratko u pozicije tvrtke izvoznika globalizacija je pozitivna jer se lakše može širiti na inozemna tržišta i ostvariti veći profit, ali za državu u koju se uvozi nastaje problem, jer su inozemni proizvodi jeftiniji i crpi domaća proizvodnja. Informacijsko komunikacijska tehnologija jeste ključna u procesu globalizacije jer mnogi izvori navode da je baš ona i dovela do iste, zbog olakšane komunikacije i dostupnosti informacija.

Ključne riječi: globalizacija, procesi, informacija, komunikacija, tehnologija

Globalization processes and information communication technology

ABSTRACT

Globalization has brought great changes in today's world and business. It represents the "connection" of the world, networking and connecting people and companies. Globalization is a process that is much debated because the main question is whether it is good or bad for business and humanity. Therefore, the paper presents the positive and negative sides of globalization in the business world from two perspectives, the importing company and the exporting company. In short, in the position of an exporting company, globalization is positive because it is easier to expand into foreign markets and make higher profits, but for the country to which it is imported, a problem arises because foreign products are cheaper and draw domestic production. Information and communication technology is crucial in the process of globalization because many sources state that it is what led to it, due to the facilitated communication and availability of information.

Keywords: globalization, processes, information, communication, technology

SADRŽAJ

1. **UVOD** 1

1.1. Metodologija rada 1

2. **GLOBALIZACIJA** 3

2.1. Sudionici u globalizaciji 4

2.2. Bolji putovi do tržišta 6

2.3. Ciljevi globalizacije 7

3. **PREDNOSTI GLOBALIZACIJE** 8

3.1. Širenje izvan granica 9

3.2. Poslovanje u uvjetima globalizacije 10

4. **NEDOSTACI GLOBALIZACIJE** 11

4.1. Multinacionalne kompanije 13

5. **INFORMACIJSKO KOMUNIKACIJSKA TEHNOLOGIJA** 16

5.1. Prednosti informacijsko komunikacijske tehnologije u poslovanju 17

5.2. Nedostaci informacijsko komunikacijske tehnologije u poslovanju 18

6. **POVEZANOST GLOBALIZACIJE I INFORMACIJSKO KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJA** 20

7. **ZAKLJUČAK** 21

LITERATURA 22

POPIS SLIKA 24

1. UVOD

Završni rad „Globalizacijski procesi i informacijska komunikacijska tehnologija“ se bavi osnovnim teorijskim podacima vezanim uz globalizaciju i procesima koje ona uključuje između ostalog i informacijsko komunikacijsku tehnologiju koja je i pokretač globalizacije.

U završnom radu postoji 7 poglavlja. Prvo je uvod, a zadnje zaključak. Drugo poglavlje se odnosi na globalizaciju koja se sastoji od potpoglavlja globalne industrije, sudionika u globalizaciji, ciljeva globalizacije i putova globalizacije. Treće poglavlje se odnosi na prednosti globalizacije zajedno sa širenjem izvan granica i poslovanjem u uvjetima globalizacije, kao i poslovanjem u uvjetima globalizacije sa druge perspektive u četvrtom poglavlju nedostataka globalizacije uključujući i multinacionalne kompanije.

Peto poglavlje se bavi tematikom informacijsko komunikacijske tehnologije, te njihovim prednostima i nedostacima. Prije zaključka se pravi poveznica globalizacije i informacijsko komunikacijske tehnologije.

Globalizacija je proces otvaranja i prilagođavanje globalnom tržištu kapitala, širenju granica, komunikacijskih procesa i stvaranje jedinstvenosti u svijetu. Tehnologija je zaslužna za sve veći razvitak i rast globalizacije jer je ona omogućila globalnu komunikaciju i razmjenu informacija po cijelom svijetu.

Globalizacija je također donijela i velike promjene u svijetu i poslovanju, s obzirom da je izvoz olakšan na snagu su stupile multinacionalne kompanije koje vode svijet u to se iz perspektive države smatra nedostatkom globalizacije, dok su jeftinija dobra i olakšani transport jedna od prednosti globalizacije.

1.1.Metodologija rada

Završni rad „Globalizacijski procesi i informacijska komunikacijska tehnologija“ je napisan na osnovu prikupljenih sekundarnih podataka iz relevantnih izvora. Podaci su obrađeni uz pomoć metode indukcije i dedukcije koje omogućavaju poopćavanje podataka ili sistematizaciju više podataka u jednu cjelinu.

Također, korištena je metoda analize koja omogućuje uključivanje velike količine podataka, te metoda sinteze koja veliku količinu podataka sažima u jednu cjelinu. Kod korištenja velike količine podataka je korištena i deskriptivna metoda koja opisuje činjenice, podatke i teoretske podloge. Uz sve to su korištene metode apstrakcije i konkretizacije, apstrakcija se odnosi na izdvajanje bitnih podataka, dok se konkretizacija odnosi na iznošenje konkretnih podataka vezanih uz temu.

Potrebno je izdvojiti metode generalizacije i specijalizacije, generalizacija se odnosi na uopćavanje činjenica i stvaranje zaključaka, dok se specijalizacija odnosi na usmjeravanje ka određenom pojmu.

2. GLOBALIZACIJA

„Globalizacija je omogućila da se kao nikad u povijesti, robe, ljudi, ideje i kapital mogu vrlo brzo premještati iz jednog dijela svijeta u drugi, prvenstveno kroz proces ukidanja/slabljenja državnih granica te razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologija.“ (Lončar, J., 2019.)

Dakle globalizacija ujedinjuje svijet u mnogočemu. A u ekonomskom smislu se globalizacija može opisati kao sve veća međuovisnost svjetskih ekonomija kao rezultat velikih razmjera prekogranične trgovine roba i usluga, obrtaja kapitala, te brzog širenja tehnologija. Odražava kontinuirana ekspanzija i međusobna integracija tržišnih granica, a dvije glavne snage za globalizaciju ekonomije su: rastući značaj informacija u proizvodnim djelatnostima i rastući značaj marketinga.

Sposobnost zemalja da se uzdignu iznad vlastitog interesa donijela je ekonomsko bogatstvo bez presedana i obilje znanstvenog napretka. Međutim, iz različitih razloga, nisu svi imali iste koristi od globalizacije i tehnoloških promjena: bogatstvo se nepravedno raspoređuje, a gospodarski rast imao je ogromne troškove zaštite okoliša. Postoji nekoliko vrsta globalizacije prema Youmatter, 2021.:

- Ekonomska globalizacija
- Financijska globalizacija
- Kulturna globalizacija
- Politička globalizacija
- Sociološka globalizacija
- Tehnološka globalizacija
- Geografska globalizacija
- Ekološka globalizacija

Ekonomska globalizacija je razvoj trgovinskih sustava unutar transnacionalnih aktera kao što su korporacije ili nevladine organizacije. Financijska globalizacija se može povezati s porastom globalnog financijskog sustava, međunarodnim financijskim razmjenama i monetarnim razmjenama.

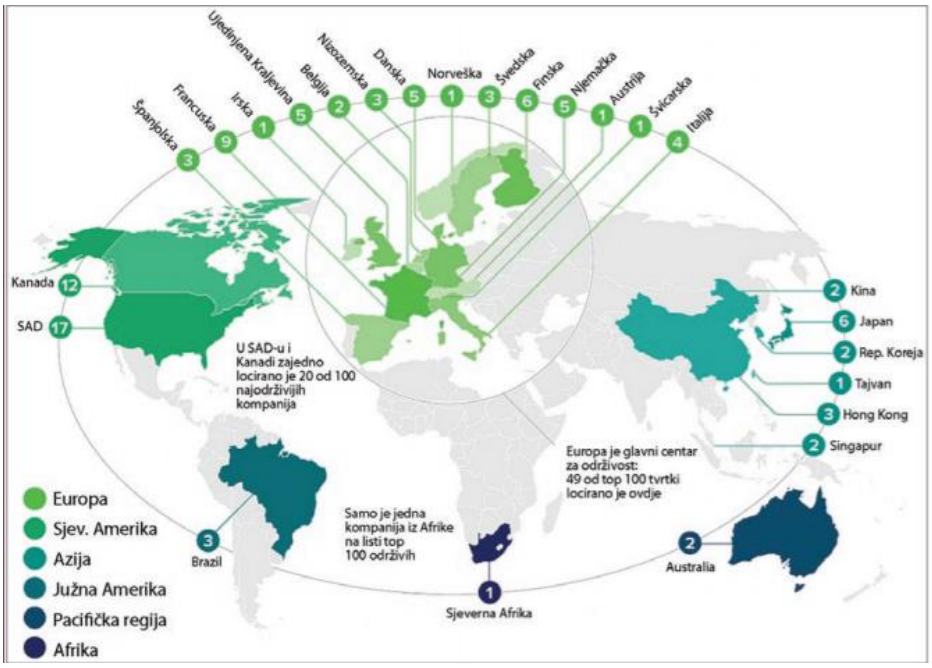
Kulturna globalizacija se odnosi se na međusobno prožimanje kultura što kao posljedicu znači da nacije usvajaju načela i vjerovanja drugih naroda, gubeći svoju jedinstvenu kulturu, što se u nekoj mjeri povezuje s političkom globalizacijom koja se može definirati kao razvoj i rastući utjecaj međunarodnih organizacija poput UN-a ili WHO-a, što znači da se vladino djelovanje odvija na međunarodnoj razini. Sociološka globalizacija se odnosi na informacije koje se kreću gotovo u stvarnom vremenu, zajedno s međusobnom povezanošću i međuovisnošću događaja i njihovih posljedica.

Tehnološka globalizacija je fenomen kojim su milijuni ljudi međusobno povezani zahvaljujući snazi digitalnog svijeta putem platformi kao što su Facebook, Instagram, Skype ili Youtube. Dok je geografska globalizacija nova organizacija i hijerarhija različitih regija svijeta koja se neprestano mijenja. Geografska globalizacija omogućuje putovanja svijetom bez jedva ograničenja. I za kraj se govori o ekološkoj globalizaciji koja objašnjava ideju razmatranja planete Zemlje kao jedinstvenog globalnog entiteta kroz opće dobro koje bi sva društva trebala štititi. Globalne industrije

2.1. Sudionici u globalizaciji

Sudionici globalizacije su sveprisutni i tu spadaju UN, Svjetska banka, Svjetska trgovinska organizacija (WTO), multinacionalne kompanije (MNC) Međunarodni monetarni fond (IMF), i razne tvrtke koje posluju na globalnoj razini. Sudionici globalizacije se mogu promatrati i prema održivom poslovanju kao što je prikazano na Slici 1 u smislu održivosti prema regijama. i Slici 2, 2019. godine je Forbes klasificirao 10 najodrživijih globalnih kompanija u svijetu.

Slika 1 je odličan uvod u temu sudionika globalizacije koja po bojama prikazuje održivost tvrtki prema svjetskim regijama, iz čega se vidi kako Europa ima najveći postotak održivih tvrtku na svijetu gdje je vođa Norveška, nakon Europe Sjeverna Amerika je druga na listi dok najneodrživije tvrtke svijeta posjeduje Afrika u kojoj je samo jedna tvrtka na listi top 100 održivih tvrtki svijeta.

Slika 1: Održive tvrtke prema svjetskim regijama

Izvor: Lončar, J. (2019.)

Slika 2 prikazuje kao što je već rečeno 10 najodrživijih tvrtki svijeta gdje je na prvom mjestu tvrtka Chr. Hansen Holding A/S iz Danske, a na desetom mjestu se nalazi Taiwan Semiconductor iz Tajvana.

Rang	Ime kompanije	Država u kojoj djeluje	Postignuta karbonska produktivnost	% čisti prihod	Ukupni rezultat
1	Chr. Hansen Holding A/S	Danska	81 %	81 %	82.99 %
2	Kering SA	Francuska	73 %	43 %	81.55 %
3	Neste Corporation	Finska	85 %	25 %	80.92 %
4	Orsted	Danska	56 %	58 %	80.13 %
5	GlaxoSmithKline plc	UK	19 %	60 %	79.41 %
6	Prologis, Inc.	SAD	92 %	81 %	79.12 %
7	Umicore	Belgija	93 %	81 %	79.05 %
8	Banco do Brasil S.A.	Brazil	97 %	29 %	78.15 %
9	Shinhan Financial Group Co.	Republika Koreja	77 %	3 %	77.75 %
10	Taiwan Semiconductor	Tajvan	29 %	63 %	77.71 %

Slika 2: Prvih 10 najodrživijih kompanija svijeta u 2019. godini

Izvor: Lončar, J. (2019.) prema Forbes

Kao što je već navedeno u sudionike spadaju Ujedinjeni narodi kao međunarodna su organizacija koja se trenutno sastoji od 193 države članice. UN označava mjesto na Zemlji gdje se sve svjetske nacije mogu okupljati, raspravljati o zajedničkim problemima i pronaći zajednička rješenja koja idu u korist čitavom čovječanstvu.

Svjetska banka međunarodna je financijska institucija koja daje zajmove i bespovratna sredstva za zemlje s niskim prihodima koji provode kapitalne projekte koje inače ne mogu financirati. Svjetska banka osnovana je kada su mnoge europske zemlje fizički i financijski uništene. Svjetska banka je slična za međunarodnim monetarnim fondom jer obje organizacije pomažu u rješavanju zabune. Svjetska banka i UN su u vlasništvu država članica, kao i to da su pod njihovim nadzorom. Sljedeći sudionik jeste WTO koji vode vlade zemalja članica. Sve glavne odluke donosi članstvo u cjelini, bilo ministri (koji se obično sastaju najmanje svake dvije godine) ili njihovi veleposlanici i delegati.

Chen, J. (2021.) navodi kako multinacionalne kompanije (MNC) imaju pogone i ostalu imovinu u barem jednoj zemlji koja nije matična. Multinacionalna tvrtka općenito ima urede i / ili tvornice u različitim zemljama i centralizirano sjedište.

2.2. Bolji putovi do tržišta

Kenton, W. (2021.) navodi da je tržište mjesto na kojem se mogu okupiti dvije strane radi olakšavanja razmjene dobara i usluga. U globalizaciju su obično uključeni kupci i prodavači. Globalizacija tržišta uključuje rastuću međuovisnost ekonomije svijeta; multinacionalnu prirodu nabave, proizvodnje, trgovine i investicijskih aktivnosti; sve češće prekogranične transakcije i financiranje, te pojačanu intenzivnost konkurencije među tvrtkama.

Globalizacija se može smatrati konceptom koji je postao glavni čimbenik života unazad nekoliko godina. Ova pojava utječe na gospodarstvo na razne načine, kao i na poslovni život, okoliš i društvo, a gotovo su i sve tvrtke pogođene tom promjenom. Te se promjene mogu povezati s povećanjem konkurencije i brzim promjenama tehnologije kao i brzim prijenosom informacija. Tvrtke moraju imati na umu različite aspekte glavnih učinaka globalizacije kako bi usporile promjene koje ona donosi. (prema: Bookboon, 2011.)

2.3. Ciljevi globalizacije

Pearl, M. (2012). navodi tri ključna cilja za uspješnu globalizaciju koja kreće od strategija, a ne od taktika, razumije kulture i prepoznaje konkurenciju.

Svaka odluka o globalnom kretanju mora započeti razvijanjem dugoročnog akcijskog plana koji usklađuje korporacijsku viziju, misiju i aktivnosti i iskorištava korporativne snage, istovremeno identificirajući mogućnosti na poželjnim i kompatibilnim tržištima. Radi se o strategiji, a ne o taktici. Prije nego što se može odgovoriti na bilo kakva taktička pitanja, potrebno je temeljito ispitati pojedinačna tržišta i steći stručnost potrebnu za razumijevanje ljudi i njihove kulture.

Kada se govori o razumijevanju kultura misli se na spajanje mnogih koraka u sveobuhvatnoj procjeni spremnosti za tržište. Kao i funkcioniranje svih kultura na globalnoj razini u cjelini. S tim da se moraju poštivati običaji svake nacije bez izuzetka.

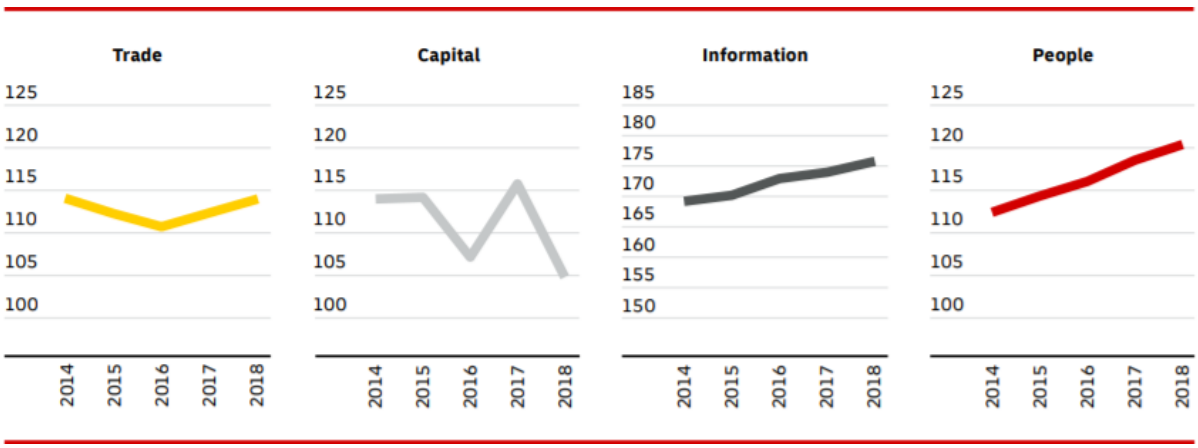
Prema definiciji, konkurentska prednost odnosi se na način na koji se poduzeće razlikuje kako bi steklo tržišni udio i uspostavilo nišu i bazu kupaca. Konkurentska prednost postiže se kada poduzeće plasira proizvod ili uslugu na način koji mu omogućuje istinsko povezivanje s kupcima i nadmašivanje konkurencije. Bez konkurentske prednosti, tvrtke se trude steći opseg i često pribjegavaju prodaji svojih proizvoda ili usluga isključivo na temelju cijene. Ovaj pristup u konačnici dovodi do smanjenja troškova i drugih mjera bez dodane vrijednosti, za što je zaslužna jednim dijelom i globalizacija.

3. PREDNOSTI GLOBALIZACIJE

Prednosti globalizacije su brojne, a najveći fokus se stavlja na širenje izvan granica i poslovanje u uvjetima globalizacije koje će biti objašnjene u potpoglavljima u nastavku.

Već spomenuta prednost jeste povećavanje konkurencije, to su tvrtke koje se natječu na globalnom tržištu prirodno će se suočiti s konkurencijom tvrtki iz cijelog svijeta. Potrošači zahtijevaju sve kvalitetnije i jeftinije proizvode, a kada imaju na raspolaganju čitav niz tvrtki, napredovat će samo one koje evoluiraju kako bi pružile ono što potrošači žele i trebaju. Ovo se čini kao djelomični nedostatak ali je prednost u tome što se grade kvalitetniji proizvodi i kvalitetnije tržište.

Povećani protok trgovine, kapitala, informacija i ljudi: DHL-ov indeks globalne povezanosti, u partnerstvu sa Stern School of Business NYU-a, identificirao je ova četiri elementa kao četiri stupa globalne povezanosti. Svi ovi elementi, osim kapitala, zabilježili su umjeren rast u cijelom svijetu u 2018. godini. Kao što je vidljivo na Slici 3.

Slika 3: Četiri stuba globalne povezanosti: trgovina, kapital, informacije i ljudi

Izvor: Altman, S. i Bastian, P. (2019).

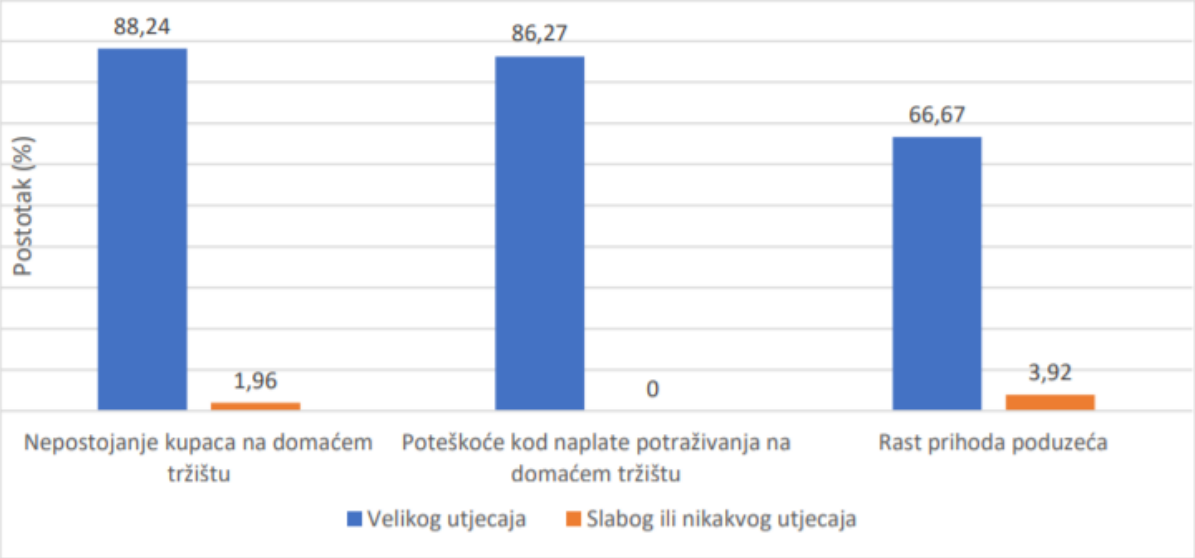
Dijeljenje tehnologije je jedna od glavnih prednosti da bi zemlje mogle globalno surađivati, moraju dijeliti sličnu tehnologiju i tehnološku infrastrukturu. Potreba za zajedničkom tehnologijom znači da se tehnološki napredak brzo probija kroz svijet, kao i širenje znanja. Slično tome, potreba za centraliziranom bazom znanja za rad zemalja koje surađuju znači da globalizacija rezultira brzim prijenosom znanja.

3.1.Širenje izvan granica

Otvaranje većih, raznovrsnijih tržišta s jedne strane znači da tvrtke koje se otvore globalnom tržištu prirodno će pronaći puno veće tržište na kojem mogu prodati svoje usluge. Sposobnost otkrivanja i udovoljavanja tržišnim nišama širom svijeta jedan je od zahtjeva globalizacije.

Za širenje izvan granica je ključan izvoz koji se može opisati kao prodaja proizvoda ili usluga izvan matične zemlje poduzeća. Prema svim ekonomskim parametrima poželjno je da izvoz bude veći od uvoza, to dovodi do priljeva stranog kapitala u poduzeće i u državu prema tome globalizacija predstavlja pozitivan fenomen koji otvara granice i širi tržište.

Na slici 4 se vide razlozi zbog kojih se tvrtke odlučuju na međunarodno tržište prema Tošić, T. (2018).

Slika 4: Razlozi izlaska na međunarodno tržište

Izvor: Tošić, T. (2018.)

Kokemuller, N. (2020.) navodi kako općenito, tvrtke postaju biti međunarodne jer će time rasti ili širiti poslovanje.

Prednosti za ulazak na međunarodno tržište obuhvaćaju povećanje prihoda, povećanje prodaje, veća ulaganja, manji troškovi ili zapošljavanje novih djelatnika.

Globalizacija je svjetski trend kroz koji ekonomije u svijetu gube svoje granice i međusobno se povezuju. Tvrtke više nisu zatvorene u svojim granicama i mogu provoditi širok spektar poslovnih aktivnosti širom svijeta. Mnoge tvrtke prisutne su na svjetskim tržištima, nabavljaju sirovine ili provodile istraživanja te se razvijaju širom svijeta.

3.2. Poslovanje u uvjetima globalizacije

Ristovska, K. i Riskovska, A. (2014.) navode kako tvrtke koje posluju u međunarodnom poslovanju nazivaju se multinacionalna poduzeća, te da je multinacionalno poduzeće, poduzeće ili korporacija koja posjeduje znatan kapital i resurse, te obavlja razne poslovne aktivnosti kroz mrežu podružnica smještenih u različite zemlje i svaka podružnica čine svoju poslovnu strategiju, koja se temelji na različitom tržištu.

Erixon F. (2018.) navodi kako je globalizacija povećala proizvodnju u zapadnoj ekonomiji, povećala je prihode kućanstava, te je dala novu mogućnost ekonomiji i ljudima. Razlozi povećanja prihoda kućanstva su:

1. Globalizacija je pomogla smanjiti visoke stope inflacije u gospodarstvima.
2. Globalizacija je povećala stvarne plaće snižavanjem troškova potrošnje.
3. Mnoga dobra koja su prije bila pristupačna samo nekolicini, npr. mobilni telefon danas su česti u većini kućanstava.

Razlozi novih mogućnosti u ekonomiji i ljudima se mogu vidjeti kroz sljedeće primjere:

1. Globalizacija je potaknula širenje nove tehnologije, čineći gospodarstva zelenijima i produktivnijima.
2. Globalizacija je pomogla smanjiti diskriminaciju u plaćama prema spolu i pruža nove mogućnosti ženama.
3. Globalizacija je poboljšala kvalitetu upravljanja u poduzećima i radne uvjete za ljude.

4. NEDOSTACI GLOBALIZACIJE

Globalizacija ima kako prednosti, tako i nedostatke koji imaju jak odraz među ljudima. Dakle, zbog globalizacije radnici mogu izgubiti posao u zemljama s niskim troškovima rada.

Općenito govoreći, globalizacija povećava povrat kapitala u bogatim zemljama poput SAD -a i smanjuje prinose na rad u tim istim zemljama. To je lijep način reći da poslovi niske vještine u SAD-u mogu nestati kao posljedica globalizacije (iako i tehnologija ima veliku ulogu u ovoj promjeni). Rezultat toga može biti smanjenje nejednakosti među zemljama, ali povećanje nejednakosti unutar zemalja (Josephson, 2021).

Globalizacija nije zaštitila radna, okolišna ili ljudska prava. U teoriji, globalizacija može biti prilika za širenje vrijednosti i praksi poput zaštite okoliša i prava radnika u cijelom svijetu. U praksi je to širenje bilo sporo i nesavršeno. Na primjer, umjesto da izvozi zaštitu rada koje se tvrtka mora pridržavati u SAD -u, mogla bi slijediti niže standarde u drugoj zemlji u kojoj rad nije zaštićen.

Globalizacija bi mogla dovesti do veće kulturne homogenosti jer se preferencije ljudi približavaju i proizvodi se ne mogu natjecati s jeftinijim multinacionalnim. Ako svi nose traperice, uče engleski i gledaju jednake filmove, mogli bi izgubiti dragocjene kulturne prakse i jezike. Neki kritičari globalizacije brinu se da ona stvara uvriježenu monokulturu, dok druge raznolike kulture tjera u podzemlje.

Također, globalizacija osnažuje multinacionalne korporacije. Druga kritika upućena globalizaciji jest da je ona osnažila multinacionalne korporacije na račun vlada i građana. Time se smanjuje državni suverenitet i sposobnost građana da svoje vođe smatraju odgovornima za uvjete u svojim zemljama. To je još jedan razlog zašto je zaštitu rada i okoliša teže provoditi nego što bi mnogi kritičari globalizacije željeli. Multinacionalne korporacije također mogu lobirati za povoljne odredbe u trgovinskim ugovorima.

Neki tvrde da je globalizacija izazvala „utrku do dna" u kojoj tvrtke aktivno traže zemlje s najslabijom zaštitom radne snage i okoliša i najnižim plaćama. I dok je globalizacija povećala protok dobara, usluga i kapitala, još uvijek postoji mnogo poreznih oaza, što znači da vlade ne zauzimaju i ne distribuiraju veći dio dodane vrijednosti globalizacije.

Slijedi slika 5 koja prikazuje negativne učinke globalizacije kao što su erozija nacionalne države, društveni otpad i mnogi drugi.

Slika 5.: Negativni učinci globalizacije

Izvor: Dadalos. Dostupno na: https://www.dadalos.org/

Neki od nedostataka globalizacije su (MasterClass staff, 2020):

- Nejednak ekonomski rast. Iako globalizacija u mnogim zemljama nastoji povećati gospodarski rast, rast nije jednak - bogatije zemlje često imaju više koristi od zemalja u razvoju.
- Nedostatak lokalnih poduzeća. Politike koje dopuštaju globalizaciju imaju tendenciju da daju prednost tvrtkama koje imaju resurse i infrastrukturu za upravljanje svojim opskrbnim lancima ili distribucijom u mnogim različitim zemljama, što može odbiti mala lokalna poduzeća - na primjer, lokalni njujorški hamburger može se boriti da se nadmeće s cijenama multinacionalne korporacije za proizvodnju hamburgera.
- Povećava potencijalne globalne recesije. Kada ekonomski sustavi mnogih država postanu međusobno ovisni, vjerojatnost globalne recesije dramatično se povećava - jer ako se ekonomija jedne zemlje počne boriti, to može pokrenuti lančanu reakciju koja istovremeno može utjecati na mnoge druge zemlje, što uzrokuje svjetsku financijsku krizu.
- Iskorištava jeftinija tržišta rada. Globalizacija omogućuje tvrtkama da povećaju radna mjesta i ekonomske mogućnosti u zemljama u razvoju, gdje su troškovi rada često jeftiniji. Međutim, ukupni gospodarski rast u tim zemljama može biti spor ili stagnirati.

- Uzrokuje premještanje posla. Globalizacija ne rezultira povećanim brojem radnih mjesta; već preraspodjeljuje radna mjesta premještanjem proizvodnje iz zemalja s visokim troškovima u one s nižim troškovima. To znači da zemlje s visokim troškovima često gube posao zbog globalizacije, jer proizvodnja odlazi u inozemstvo.

4.1.Multinacionalne kompanije

Multinacionalna korporacija (MNC) ima objekte i drugu imovinu u barem jednoj zemlji osim svoje matične zemlje. Multinacionalna tvrtka općenito ima urede i/ili tvornice u različitim zemljama i centralizirano sjedište u kojem koordiniraju globalno upravljanje. Ove tvrtke, također poznate kao međunarodne korporacije, organizacije bez državljanstva ili transnacionalne korporacije, imaju proračune koji premašuju proračune mnogih malih zemalja.

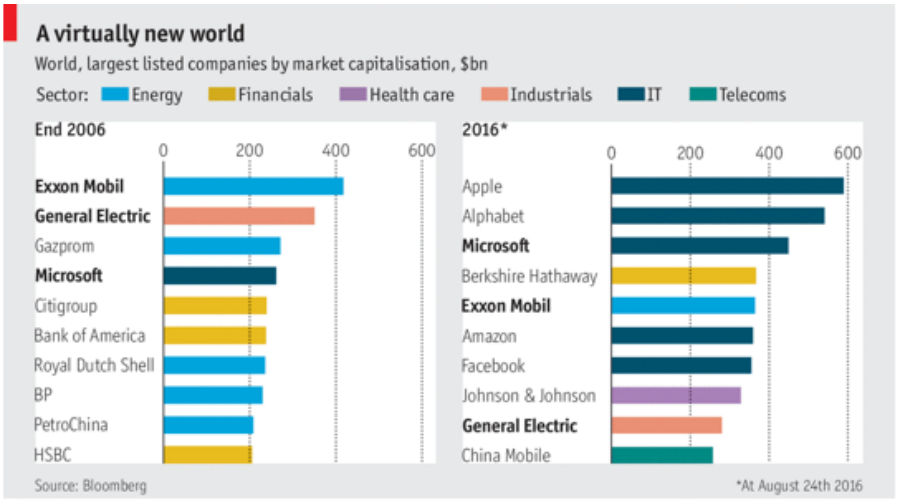
Multinacionalna korporacija ili multinacionalno poduzeće je međunarodna korporacija koja ostvaruje najmanje četvrtinu svojih prihoda izvan svoje matične zemlje. Mnoga multinacionalna poduzeća imaju sjedište u razvijenim zemljama. Multinacionalni zagovornici kažu da stvaraju visoko plaćena radna mjesta i tehnološki naprednu robu u zemljama koje inače ne bi imale pristup takvim mogućnostima ili dobrima. Međutim, kritičari ovih poduzeća vjeruju da te korporacije imaju neprikladan politički utjecaj na vlade, iskorištavaju zemlje u razvoju i stvaraju gubitak radnih mjesta u vlastitim zemljama.

Postoje četiri kategorije multinacionalnih kompanija. Oni uključuju (Chen, 2021.):

- Decentralizirana korporacija sa snažnim prisustvom u svojoj zemlji.
- Globalna, centralizirana korporacija koja stječe troškovnu prednost tamo gdje su dostupni jeftini resursi.
- Globalna tvrtka koja se nadovezuje na istraživanje i razvoj matične korporacije.
- Transnacionalno poduzeće koje koristi sve tri kategorije.

Radna snaga, kao glavni pokretač razvoja svih multinacionalnih kompanija, mora biti izuzetno obrazovana i željna napretka, pogotovo u području programiranja, umjetne inteligencije, nanotehnologije i informatike kompletno.

U nastavku rada na slici 6 prikazane su najveće multinacionalne kompanije na svijetu.

Slika 6.: Najveće multinacionalne kompanije na svijetu

Izvor: Senat.me (2017). 10 Najvećih Svjetskih Korporacija. Dostupno na: https://senat.me/10-najvecih-svjetskih-korporacija/

Multinacionalna korporacija je poduzeće koje u više od jedne zemlje posjeduje ili kontrolira proizvodne ili uslužne objekte i aktivnosti. To je također ona koja se nalazi i upravlja iz zemlje svog podrijetla, ali proizvodi robu ili usluge u relativno autonomnim prekomorskim podružnicama kako bi zadovoljila zahtjeve lokalnih tržišta (Grgić i dr., 2008).

Na slici 7 prikazano je 10 multinacionalnih kompanija koje zapravo drže sva ostala poduzeća.

Slika 7.: Multinacionalne kompanije

Izvor: Front Slobode (2017). Ko je moćniji – države ili korporacije? Dostupno na: https://www.frontslobode.ba/vijesti/ekonomija/133615/ko-je-mocniji-drzave-ili-korporacije

Mnoga multinacionalna poduzeća imaju sjedište u razvijenim zemljama. Multinacionalni zagovornici kažu da stvaraju visoko plaćena radna mjesta i tehnološki naprednu robu u zemljama koje inače ne bi imale pristup takvim mogućnostima ili robi. Međutim, kritičari tih poduzeća vjeruju da ove korporacije imaju neprimjeren politički utjecaj na vlade, iskorištavaju zemlje u razvoju i stvaraju gubitke posla u vlastitim zemljama (Chen, i dr., 2021).

Proces globalizacije manifestira se prije svega u nestajanju granica, mobilnosti proizvoda, mobilnosti aktivnosti vezanih uz proizvodnju dobara i mobilnosti financijskog kapitala. Tehnološki napredak u komunikacijama i transportu te mobilnost informacija presudno utječu na ubrzanje procesa globalizacije kojeg bi konačan rezultat trebali biti globalno tržište i globalna ekonomija. Uspješnost nacionalnih gospodarstava u globalizacijskih procesima ovisi o prepoznavanju njihovih činitelja i mogućnosti prilagodbe novim okolnostima. Zbog toga dolazi do promjena i u međunarodnom poslovanju, posebno u poslovnoj aktivnosti poduzeća glede međunarodne trgovine ili međunarodnih ulaganja (Lazibat, i dr., 2004).

5. INFORMACIJSKO KOMUNIKACIJSKA TEHNOLOGIJA

Informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT) širi je izraz za informacijsku tehnologiju (IT), koji se odnosi na sve komunikacijske tehnologije, uključujući internet, bežične mreže, mobitele, računala, softver, međuopreme, videokonferencije, društvene mreže i druge medijske aplikacije i usluge koje korisnicima omogućuju pristup, preuzimanje, pohranu, prijenos i upravljanje informacijama u digitalnom obliku.

ICT se također koristi za označavanje konvergencije medijske tehnologije, poput audiovizualnih i telefonskih mreža s računalnim mrežama, putem jedinstvenog sustava kabliranja (uključujući distribuciju i upravljanje signalom) ili sustava veze. Međutim, ne postoji općeprihvaćena definicija ICT -a s obzirom na to da se koncepti, metode i alati uključeni u ICT stalno razvijaju gotovo svakodnevno.

Kako bi definiralo razinu profesionalnih vještina za svoje proizvode za ICT stručno obrazovanje, IEEE Computer Society usvojio je, na primjer, Okvir vještina za informacijsko doba (SFIA). Vrijednost ICT strategija kao sredstva za premošćivanje digitalnog jaza i kao moćnog alata za gospodarski i društveni razvoj u cijelom svijetu ne smije se podcijeniti u poljoprivrednim i srodnim sektorima. Poboljšanje proširenja ICT usluga na poljoprivrednike učinkovito bi poboljšalo prijenos globalnih otvorenih podataka za poljoprivredu i prehranu za razvoj razumnih rješenja koja se bave pitanjima sigurnosti hrane, prehrane i održive poljoprivrede.

Komponente informacijsko komunikacijske tehnologije (Pratt, 2019):

- Softver je skup uputa, podataka ili programa koji se koriste za rad s računalima i izvršavanje određenih zadataka. Softver se često dijeli na aplikacijski softver ili programe koje preuzima korisnik koji ispunjavaju potrebe ili potrebe i sistemski softver koji uključuje operativne sustave i bilo koji program koji podržava aplikativni softver.
- Hardver u kontekstu tehnologije, odnosi se na fizičke elemente koji čine računalo ili elektronički sustav i sve ostalo što je fizički opipljivo. To uključuje monitor, tvrdi disk, memoriju i CPU.
- Transakcije se mogu široko definirati kao mrežne ili automatizirane transakcije koje se odvijaju između ljudi i organizacija - bez upotrebe papira. Digitalne transakcije štede vrijeme i novac, što rezultira boljim rezultatom.

- Komunikacijska tehnologija je prijenos poruka (informacija) među ljude i / ili strojeve korištenjem tehnologije. Ova obrada informacija može pomoći ljudima u donošenju odluka, rješavanju problema i upravljanju strojevima.
- Digitalni podaci. Podatak koji predstavlja druge oblike podataka koristeći određene sustave strojnog jezika koji se mogu interpretirati raznim tehnologijama. Najosnovniji od ovih sustava je binarni sustav koji jednostavno pohranjuje složene audio, video ili tekstualne informacije u niz binarnih znakova, tradicionalno znakova i nula, ili vrijednosti uključeno i isključeno.
- Internetski pristup je postupak povezivanja s internetom pomoću osobnih računala, prijenosnih računala ili mobilnih uređaja od strane korisnika ili poduzeća. Pristup internetu ovisi o brzini signala podataka, a korisnici bi mogli biti povezani različitim brzinama interneta. Pristup internetu omogućava pojedincima ili organizacijama da koriste internetske usluge / usluge temeljene na webu.
- Računalni oblak - Pojam se općenito koristi za opisivanje podatkovnih centara dostupnih mnogim korisnicima putem Interneta.

5.1.Prednosti informacijsko komunikacijske tehnologije u poslovanju

Prednosti informacijsko komunikacijske tehnologije su (White, 2021):

1. IT poboljšava komunikaciju. E-adrese su promijenile način interakcije zaposlenika tijekom 90-ih. Jedino što je nadmašilo davna vremena komunikacije e-poštom bio je telefonski poziv. Pametni uređaji zasluženi su za brzu komunikaciju između zaposlenika koja može trajati samo nekoliko sekundi. Također, tu je u računalstvo u oblaku koje omogućava pristup informacijama s bilo kojeg mjesta. Nema potrebe za spajanjem na tvrdi disk kada koristite pohranu u oblaku.
2. IT smanjuje troškove. Naravno, kada se govori o uklanjanju poslovnih koraka, postoji mogućnost uštede novca. Neki se ljudi plaše pojma IT zbog unaprijed troškova koji se ponekad čine poraznim. Istina je ipak da se ažurirani sustav isplati u roku od nekoliko tjedana. Kroz poboljšanu komunikaciju dolazi se do boljih rezultata. Ulaganje u informacijsku tehnologiju je skupo, međutim, dugoročno gledano je isplativo.

3. IT potiče strateško razmišljanje. Bolja komunikacija dovodi zaposlenike do kritičnijeg razmišljanja. Zaposlenici se više ne brinu o načinu prijenosa informacija zbog pametnih uređaja. Upravo to im daje prostora za razmišljanje o informacijama i o samome poslu.
4. IT štiti informacije. I dalje ima prostora za tradicionalno prikupljanje informacija (papir), ali ono nije najbolji način za neke osjetljive i povjerljive informacije. Lopovi identiteta mogu uzeti najjednostavnije informacije, kao što su ime ili datum rođenja, i pretvoriti ih u oružje koje žrtvuje nesumnjive pojedince. Upravo tada je najbolje ulagati u informacijsku tehnologiju kako bi se šifriranjem smanjio rizik od krađe podataka.
5. IT presijeca kulturne barijere. Dobra stvar u IT svijetu je umjetna inteligencija, koja ne dolazi automatski s istim filtrima na koje su ljudi navikli. Računalu nije svejedno je li osoba muškarac ili žena ako životopis potencijalnog kandidata zadovoljava unaprijed određene kvalifikacije za posao. Stoga informacijska tehnologija može pridonijeti raznolikosti dizajniranjem operativnih sustava.

5.2.Nedostaci informacijsko komunikacijske tehnologije u poslovanju

Nedostaci informacijsko komunikacijske tehnologije su (Storm, 2020):

- Izgubljena umjetnost razgovora. Tehnologija poput tekstualnih poruka i e-pošte omogućuje komunikaciju kratkim, pažljivo uređenim rečenicama kojima nedostaje neposrednost i potpuno uklanjaju kontekstualne informacije koje pruža ton glasa i govor tijela. Kao rezultat toga, ljudima koji se povezuju s drugima prvenstveno putem tehnologije moglo bi biti teško ući u normalan razgovor jer mogu imati problema s razumijevanjem neverbalnih znakova zbog nedostatka prakse u interakciji licem u lice koja se ne može zaustaviti , uređen ili filtriran.
- Pogoršanje jezika. Knjige, rječnici i rasprave napisane su o rječniku i osobitostima žargona na mreži i tekstualnih poruka. Ovaj se sleng može pokazati iznimno zbunjujućim za ljude koji nisu izvorni govornici jezika, pa otežava razaznavanje značenja rečenice; ljudi koji redovito šalju SMS -ove ili razgovaraju na mreži mogu ga koristiti iz čiste navike, čak i u situacijama kada je to neprikladno ili neprikladno, poput poslovnih poruka ili školskih eseja.

- Omogućavanje grubosti. Budući da komunikacija putem tehnologije stvara prepreku među ljudima koje nema kada razgovarate licem u lice, nekima će možda biti lakše biti grub i agresivan. Uvredljive ili prijeteće poruke anonimnih komentatora nužne su za svakoga tko redovito objavljuje internetske sadržaje, pa čak ni nedostatak anonimnosti ne umanjuje problem - Facebook argumenti i slično relativno su česti.
- Stalni poremećaj. Tehnologija omogućuje da se uvijek bude dostupan bez obzira na to gdje se osoba nalazi i što radi. Iako ovo može biti korisno, to također može dovesti do začaranog kruga stresa i anksioznosti u kojem ljudi osjećaju pritisak da odmah provjere i odgovore na sve dolazne poruke, e -poštu ili telefonske pozive, bez obzira na to je li to prikladno, iz straha da će ih smatrati nedovoljnima ili nepažljiv. Zauzvrat, to potencijalno može uzrokovati raspad istih odnosa koje osoba pokušava održati.
- Manjak privatnosti. Zbog razvoja informatike, ljudi imaju sve manje privatnosti jer kroz pametne uređaje, većina može znati gdje je određena osoba, što radi itd. To je uglavnom radi društvenih mreža. Također, sve poruke se mogu uslikati i proslijediti drugim osobama, tako da tu nema pretjerane privatnosti.
- Odvraćanje pažnje od stvarnog života. Sjedenje pored nekoga tko je u užurbanom tekstualnom razgovoru može uzrokovati osjećaj usamljenosti. Kad ljudi koriste tehnologiju kao svoje primarno komunikacijsko sredstvo, mogu postati toliko zadubljeni u svoje gadgete da stječu oblik tunelskog vida. Bez da su toga svjesni, ovi govornici mogu zaboraviti na poslove, zanemariti odnose s obitelji i prijateljima te postati opasni vozači.

6. POVEZANOST GLOBALIZACIJE I INFORMACIJSKO KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJA

Globalizacija , opisana kao strukturni fenomen sve veće međuovisnosti među različitim dijelovima svijeta, za koji su učinci djelovanja koji se osjećaju na daljinu proizveli niz ekonomskih, kulturnih i društvenih promjena koje su oblikovale svijet u posljednjih 50 godina . Bez sumnje je ovom procesu pogodovao razvoj i sveprisutnost digitalnih tehnologija koje komunikaciju čine bržom, a informacije lakše dijele. Globalizacija je imala značajan utjecaj i na obrazovnom području: konvergencija modela obrazovnih organizacija, internacionalizacija definicije ključnih kompetencija i širenje opsežne procjene uspješnosti učenika, samo su neki od relevantnijih aspekti ovog procesa.

Ovaj proces između globalizacije i informacijsko komunikacijskih tehnologija je nužan jer na takav način daje se prilika za razvoj nečega sasvim novog. Također, zemljama koje su nisko razvijene pruža se prilika za razvoj i napredak, a to omogućavaju razvijene zemlje koje im pomažu u podizanju životnog standarda.

Ekonomski gledano, može se reći kako su jedni od glavnih uzroka i poticaja globalizacije kapitalistički način proizvodnje, tehnološki napredak i međunarodna regulacija (Galović, 2017).

Zajedničko djelovanje globalizacije i tehnologije predstavljeno je kao jedan od glavnih uzroka nezaposlenosti, i to na sljedeći način (Samuelson i dr., 2000):

- tehnologija marginalizira ljudski rad,
- prisutan je nedostatak potrebnih znanja i vještina,
- liberalizacija trgovine u kojoj uvozni proizvodi nadomještaju domaće,
- oslabljena geografska mobilnost radne snage,
- pojava tzv. “zamke nezaposlenosti”.

Globalizacija ima izuzetan utjecaj na tehnologiju i njezin razvoj i napredak. Ona je pustila duboke korijene u sve sfere tehnološkog života. Upravo se zbog te prilike razvijaju i otkrivaju čudesne tehnologije i svi njezini dijelovi.

7. ZAKLJUČAK

Globalizacija je proces koji se svakodnevno izdiže na neku novu razinu. Zbog globalizacije, države diljem svijeta se povezuju. Osim država, tu se povezuju i različite kulture, njihove razmjene kao i masovno povećana trgovina. Globalizacija je definitivno zaslužna za povećanje proizvodnje roba i usluga. Globalizacija za sobom vuče jako puno prednosti, ali i nedostataka.

Jedan od njezinih subjekata su multinacionalne kompanije te su diljem svijeta poznate njih 10 koje drže sve ostale tvrtke. Da bi se moglo smatrati multinacionalnom korporacijom, poznatom i kao multinacionalna tvrtka ili multinacionalno poduzeće, tvrtka mora ostvariti najmanje 25% prihoda od poslovanja izvan svoje matične zemlje. Mnoge multinacionalne tvrtke preusmjeravaju proizvodnju i radnu snagu u ekonomije u razvoju, iskorištavajući niže stope poreza na dobit ili približavajući proizvode novim budućim tržištima.

Globalizacija donosi ključnu korist, ona potiče širenje znanja i tehnologije pomažući u širenju potencijala za rast u zemljama. Ulaganja u obrazovanje, ljudski kapital i domaće istraživanje i razvoj su stoga ključna za izgradnju kapaciteta za apsorpciju i učinkovitu upotrebu stranih znanja

Globalizacija je također zaslužna za razvoj informacijsko komunikacijske tehnologije te je zbog nje dobila sasvim drugačiji značaj. Tehnologija se razvija užasno velikom brzinom koju ponekad i ne možemo pratiti. Zato treba znati kada se zaustaviti ili usporiti neke radnje. Ne možemo dopustiti da tehnologija zavlada svijetom i zamijeni ljudski rad. Što je zapravo vrlo lako moguće, ako se ne poduzmu neke mjere.

LITERATURA

Knjige:

1. Galović, T. (2017). *Putevima krupnog kapitala i globalizacije*. https://bib.irb.hr/datoteka/904799.Galovic_2017_e_izdanje.pdf. Rijeka: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci
2. Grgić, M. i Bilas, V. (2008*). Međunarodna ekonomija.* Zagreb: Lares plus.
3. Lamza – Maronić, M., Glavaš, J. (2008). *Poslovno komuniciranje***.** Ekonomski fakultet u Osijeku, Studio HS internet, Osijek.
4. Lazibat, T., Kolaković, M. (2004). *Međunarodno poslovanje u uvjetima globalizacije*. Sinergija nakladništvo d.o.o. Zagreb.
5. Samuelson, A. i Nordhaus, W.D. (2000). *Ekonomija*. Zagreb: MATE d.o.o.

Znanstveni članci:

6. Lazibat, M. i Kolaković, M. (2004). *Međunarodno poslovanje u uvjetima globalizacije*. https://www.bib.irb.hr/220224?rad=220224 (pristupljeno: 21.6.2021.)
7. Lončar, J. (2005). *Globalizacija pojam, nastanak i trendovi razvoja*. https://hrcak.srce.hr/file/14812 (pristupljeno: 21.6.2021.)
8. Lončar, J. (2019). *Globalizacija i/ili održivi razvoj.* Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/239739 (pristupljeno: 25.6.2021.)

Internet izvori:

9. Altman, S. i Bastian, P. (2019). *DHL Global connectedness indeks.* Dostupno na: https://www.dhl.com/content/dam/dhl/global/core/documents/pdf/g0-en-gci-2019-update-complete-study.pdf (pristupljeno: 22.6.2021.)
10. Bookboon (2011). *Kako globalizacija utječe na poslovanje*. Dostupno na: https://bookboon.com/blog/2011/10/how-globalization-affects-business/ (pristupljeno: 24.6.2021.)
11. Chen, J. (2021). *Multinacionalne kompanije*. Dostupno na: https://www.investopedia.com/terms/m/multinationalcorporation.asp (pristupljeno: 27.6.2021.)

12. Emisija „Na rubu znanosti“ (2020). *Globalizacija*. Dostupno na: https://www.youtube.com/watch?v=gn8A-lzfhaI (pristupljeno: 28.6.2021.)
13. Erixon, F. (2018). *The economics benefits of globalization for business and consumers.* Dostupno na: https://ecipe.org/publications/the-economic-benefits-of-globalization-for-business-and-consumers/ (pristupljeno: 27.6.2021.)
14. Europa.eu (2019). *Kako se nositi s globalizacijom: odgovor EU-a*. Dostupno na: https://www.europarl.europa.eu/news/hr/headlines/economy/20190910STO60748/kako-se-nositi-s-globalizacijom-odgovor-eu-a (pristupljeno: 27.6.2021.)
15. Josephson, A. (2021). The Pro and Cons of Globalization. Dostupno na: https://smartasset.com/mortgage/the-pros-and-cons-of-globalization (pristupljeno: 23.8.2021.)
16. Kenton, W. (2021). *Tržište.* Dostupno na: https://www.investopedia.com/terms/m/market.asp (pristupljeno: 26.6.2021.)
17. Kokemuller, N. (2020). *Why do companies go international.* https://bizfluent.com/facts-5256365-do-companies-go-international.html (pristupljeno: 26.6.2021.)
18. Pratt, M. (2020). *ICT (information and communications technology or technologies).* https://searchcio.techtarget.com/definition/ICT-information-and-communications-technology-or-technologies (pristupljeno: 20.6.2021.)
19. Pratt, M., K. (2019). *ICT (information and communications technology, or technologies).* Dostupno na: https://searchcio.techtarget.com/definition/ICT-information-and-communications-technology-or-technologies (pristupljeno: 29.6.2021.)
20. Ristovska K. i Ristovska, A. (2014). *Važnost globalizacije u poslovanju.* Dostupno na: https://core.ac.uk/download/pdf/33812244.pdf (pristupljeno: 27.6.2021.)
21. White, D. (2021). *5 Advantages and Disadvantages of Information and Communication Technology in Business*. Dostupno na: https://www.techfunnel.com/information-technology/5-advantages-of-information-and-communication-technology-in-business/ (pristupljeno: 29.6.2021.)

POPIS SLIKA

Slika 1: Održive tvrtke prema svjetskim regijama 5
Slika 2: Prvih 10 najodrživijih kompanija svijeta u 2019. godini 5
Slika 3: Četiri stuba globalne povezanosti: trgovina, kapital, informacije i ljudi 8
Slika 4: Razlozi izlaska na međunarodno tržište 9
Slika 5.: Negativni učinci globalizacije 12
Slika 6.: Najveće multinacionalne kompanije na svijetu 14
Slika 7.: Multinacionalne kompanije 14